

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (siódma izba)

z dnia 22 lutego 2024 r. *

Odesłanie prejudycjalne – Zdrowie publiczne – Przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i produktów pochodnych nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi – Rozporządzenie (WE) nr 1069/2009 – Zatwierdzenie – Artykuł 24 ust. 1 lit. i) – Pojęcie „składowania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego” – Przerwa w operacji przewozu trwająca do ośmiu godzin

W sprawie C-85/23

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Oberverwaltungsgericht des Landes Sachsen-Anhalt (wyższy sąd administracyjny kraju związkowego Saksonia-Anhalt, Niemcy) postanowieniem z dnia 24 stycznia 2023 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 15 lutego 2023 r., w postępowaniu:

Landkreis Jerichower Land

przeciwko

A.,

TRYBUNAŁ (siódma izba),

w składzie: F. Biltgen, prezes izby, J. Passer (sprawozdawca) i M.L. Arastey Sahún, sędziowie,

rzecznik generalny: N. Emiliou,

sekretarz: A. Calot Escobar,

uwzględniając pisemny etap postępowania,

rozważywszy uwagi, które przedstawili:

- w imieniu A. – J. Hagmann, Rechtsanwalt,
- w imieniu rządu greckiego – E. Leftheriotou oraz A.-E. Vasilopoulou, w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej – B. Hofstätter oraz G. Koleva, w charakterze pełnomocników,

* Język postępowania: niemiecki.

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,
wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 24 ust. 1 lit. i) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i produktów pochodnych nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenie o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego) (Dz.U. 2009, L 300, s. 1).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Landkreis Jerichower Land (powiatem Jerichower Land, Niemcy) a A., spółką prawa niemieckiego, w przedmiocie nałożonego na tę spółkę zakazu składowania pojemników transportowych zawierających produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego w jednym z jej magazynów.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Zgodnie z motywami 1, 2, 5, 6, 11 i 36 rozporządzenia nr 1069/2009:
  - „(1) Produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego, nieprzeznaczone do spożycia przez ludzi, stanowią potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt. Sytuacje kryzysowe z ubiegłych lat, związane z ogniskami pryszczycy, rozprzestrzenieniem się pasażowalnych encefalopatii gąbczastych, takich jak gąbczasta encefalopatia bydła (BSE), oraz występowaniem dioksyn w paszach, dowiodły, że niewłaściwe stosowanie niektórych produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego może mieć poważny wpływ na zdrowie ludzi i zwierząt, bezpieczeństwo łańcucha żywnościowego i paszowego oraz zaufanie konsumentów. Ponadto takie sytuacje kryzysowe mogą mieć również dalsze negatywne skutki dla ogółu społeczeństwa przez wpływ na sytuację socjoekonomiczną rolników i sektorów przemysłowych oraz przez wpływ na zaufanie konsumentów do bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego. Ogniska chorób mogłyby mieć również negatywny wpływ na środowisko nie tylko w związku z problemami z usuwaniem, lecz również w kontekście bioróżnorodności.
  - (2) Produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego powstają przede wszystkim przy uboju zwierząt do spożycia przez ludzi, przy produkcji wyrobów pochodzenia zwierzęcego, na przykład produktów mlecznych, oraz przy usuwaniu zwierząt martwych oraz podczas stosowania środków zwalczania chorób. Niezależnie od pochodzenia produkty te stanowią potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt oraz dla środowiska. Zagrożenie takie należy odpowiednio kontrolować, albo kierując produkty do bezpiecznych kanałów usuwania, albo stosując je w różnych celach, z zachowaniem ściśle określonych warunków, minimalizując w ten sposób związane z nimi zagrożenie dla zdrowia.

[...]

- (5) Wspólnotowe przepisy sanitarne dotyczące gromadzenia, przewozu, manipulowania, obróbki, przekształcania, przetwarzania, składowania, wprowadzania do obrotu, rozprowadzania, stosowania lub usuwania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego powinny być ujęte w spójne i kompletne ramy.
- (6) Zasady ogólne powinny być proporcjonalne do zagrożenia stwarzanego przez produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego dla zdrowia ludzi i zwierząt przy czynnościach dokonywanych przez podmioty na różnych etapach łańcucha – od ich gromadzenia do ich wykorzystania lub usuwania. W zasadach powinno się również uwzględnić zagrożenie dla środowiska naturalnego związane z powyższymi operacjami. Ramy wspólnotowe powinny obejmować przepisy sanitarne dotyczące, w stosowych przypadkach, wprowadzania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego do obrotu, w tym handlu wewnątrzspółnotowego tymi produktami oraz przywozu tych produktów.

[...]

- (11) [...] Należy wyraźnie wskazać główne cele przepisów dotyczących produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, mianowicie kontrolę zagrożenia dla zdrowia ludzi i zwierząt oraz ochronę łańcucha żywnościowego i paszowego. Przepisy niniejszego rozporządzenia powinny umożliwić osiągnięcie tych celów.

[...]

- (36) Inne akty prawne, które weszły w życie od czasu przyjęcia rozporządzenia (WE) nr 178/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 28 stycznia 2002 r. ustanawiającego ogólne zasady i wymagania prawa żywnościowego, powołującego Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności oraz ustanawiającego procedury w zakresie bezpieczeństwa żywności [(Dz.U. 2002, L 31, s. 1)], a mianowicie rozporządzenie (WE) nr 852/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych [(Dz.U. 2004, L 139, s. 1; sprostowanie Dz.U. 2004, L 226, s. 3)] oraz rozporządzenie (WE) nr 853/2004 [Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczególne przepisy dotyczące higieny w odniesieniu do żywności pochodzenia zwierzęcego (Dz.U. 2004, L 139, s. 55; sprostowanie Dz.U. 2004, L 226, s. 22)], a także rozporządzenie (WE) nr 183/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 stycznia 2005 r. ustanawiające wymagania dotyczące higieny pasz [(Dz.U. 2005, L 35, s. 1)], i wobec których rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 [Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 3 października 2002 r. ustanawiające przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi (Dz.U. 2002, L 273, s. 1)] ma charakter uzupełniający, za przestrzeganie prawa wspólnotowego w zakresie ochrony zdrowia ludzi i zwierząt czynią odpowiedzialnymi przede wszystkim podmioty prowadzące przedsiębiorstwa spożywcze. Zgodnie z tymi aktami prawnymi podmioty wykonujące czynności na mocy niniejszego rozporządzenia powinny również być przede wszystkim odpowiedzialne za przestrzeganie niniejszego rozporządzenia. Ten obowiązek powinien być dokładniej wyjaśniony i uszczegółowiony w zakresie środków zapewnienia identyfikowalności, takich jak oddzielne gromadzenie i rozprowadzanie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego [...].”

4 Zgodnie z art. 1 rozporządzenia nr 1069/2009, zatytułowanym „Przedmiot”:

„Niniejsze rozporządzenie ustanawia przepisy w zakresie zdrowia ludzi i zwierząt dla produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego oraz produktów pochodnych w celu zapobieżenia zagrożeniu

stwarzanemu przez te produkty dla zdrowia ludzi i zwierząt oraz zminimalizowania tego zagrożenia, a w szczególności w celu ochrony bezpieczeństwa łańcucha żywnościowego i paszowego”.

5 Artykuł 3 tego rozporządzenia ma następujące brzmienie:

„Do celów niniejszego rozporządzenia zastosowanie mają następujące definicje:

- 1) »produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego« oznaczają całe zwierzęta martwe lub ich części, produkty pochodzenia zwierzęcego lub inne produkty otrzymane ze zwierząt nieprzeznaczone do spożycia przez ludzi, w tym komórki jajowe, zarodki i nasienie;
- 2) »produkty pochodne« oznaczają produkty otrzymane w wyniku przynajmniej jednej obróbki, przekształcenia lub etapu przetwarzania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego;

[...]

- 11) »podmiot« oznacza osobę fizyczną lub prawną, pod której faktyczną kontrolą pozostaje produkt uboczny pochodzenia zwierzęcego lub produkt pochodny, w tym również przewoźników, handlowców i użytkowników;

[...]

- 13) »przedsiębiorstwo« lub »zakład« oznacza każde miejsce, w którym prowadzone są czynności związane z produktami ubocznymi pochodzenia zwierzęcego lub produktami pochodnymi, inne niż statki rybackie;

[...]”.

6 Artykuł 4 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Punkt wyjściowy w łańcuchu produkcji i obowiązki”, stanowi w ust. 1 i 2:

„1. Podmioty, natychmiast po wytworzeniu produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego lub produktów pochodnych objętych zakresem niniejszego rozporządzenia, identyfikują je i zapewniają prowadzenie związanych z nimi czynności zgodnie z niniejszym rozporządzeniem (punkt wyjściowy).

2. Na wszystkich etapach gromadzenia, przewozu, manipulowania, obróbki, przekształcania, przetwarzania, składowania, wprowadzania do obrotu, rozprowadzania, stosowania lub usuwania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego lub produktów pochodnych w przedsiębiorstwie pod ich kontrolą podmioty zapewniają zgodność produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i produktów pochodnych z wymogami niniejszego rozporządzenia mającymi zastosowanie do ich działalności”.

7 Artykuł 7 rozporządzenia nr 1069/2009, zatytułowany „Klasyfikacja produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i produktów pochodnych”, stanowi w ust. 1:

„Produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego klasyfikuje się w specjalnych kategoriach odzwierciedlających poziom zagrożenia dla zdrowia ludzi i zwierząt stwarzanego przez takie produkty, zgodnie z wykazami ustanowionymi w art. 8, 9 i 10”.

8 Artykuł 10 wspomnianego rozporządzenia, dotyczący „[m]ateriału kategorii 3”, ma następujące brzmienie:

„Materiał kategorii 3 obejmuje następujące produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego:

- a) tusze i części tusz zwierząt poddanych ubojowi lub, w przypadku zwierząt łownych, całe zabite zwierzęta lub ich części, które nadają się do spożycia przez ludzi zgodnie z przepisami wspólnotowymi, lecz nie są przeznaczone do spożycia przez ludzi z powodów handlowych;
- b) tusze i następujące części pochodzące albo ze zwierząt, które zostały poddane ubojowi w rzeźni i zostały uznane za nadające się do uboju w celu spożycia przez ludzi w następstwie kontroli przedubojowej, albo całe zwierzęta i ich następujące części pochodzące ze zwierząt łownych zabitych z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi zgodnie z przepisami wspólnotowymi:
  - (i) tusze lub całe zwierzęta i ich części odrzucone jako nienadające się do spożycia przez ludzi zgodnie z przepisami wspólnotowymi, lecz które nie wykazują żadnych objawów choroby przenoszonej na ludzi lub zwierzęta;
  - (ii) łby drobiu;
  - (iii) skóry i skórki, łącznie ze skrawkami i obrzynkami, rogi i stopy, łącznie z paliczkami oraz kośćmi nadgarstka i śródreżca, kośćmi stopy i śródstopia:
    - zwierząt innych niż przeżuwacze, wymagających badań na TSE, oraz
    - przeżuwaczy, u których badania przeprowadzone zgodnie z art. 6 ust. 1 rozporządzenia [Parlamentu Europejskiego i Rady] (WE) nr 999/2001 [z dnia 22 maja 2001 r. ustanawiającego zasady dotyczące zapobiegania, kontroli i zwalczania niektórych przenośnych gąbczastych encefalopatii (Dz.U. 2001, L 147, s. 1)] wykazały wynik negatywny;
  - iv) szczecina świńska;
  - v) pióra;

[...]”.

9 Artykuł 14 rozporządzenia nr 1069/2009, zatytułowany „Usuwanie i stosowanie materiału kategorii 3”, stanowi:

„Materiał kategorii 3:

[...]

- d) jest przetwarzany, z wyjątkiem przypadku, w którym materiał kategorii 3 uległ zmianie w wyniku rozkładu lub zepsucia, tak że produkt ten stanowi niedopuszczalne zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt, i stosowany:
  - (i) do produkcji paszy do skarmiania zwierząt gospodarskich innych niż zwierzęta futerkowe, które ma[ją] być wprowadzane do obrotu zgodnie z art. 31, z wyjątkiem przypadków materiału, o którym mowa w art. 10 lit. n), o) i p);

[...]”.

10 Tytuł II tego rozporządzenia, dotyczący „[o]bowiązków podmiotów”, zawiera art. 21–43.

- 11 Artykuł 21 wspomnianego rozporządzenia, zatytułowany „Gromadzenie i określanie kategorii oraz przewóz”, przewiduje w ust. 1:

„Podmioty gromadzą, określają i przewożą produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego bez nieuzasadnionej zwłoki, w warunkach, które zapobiegają powstaniu zagrożenia dla zdrowia ludzi i zwierząt”.

- 12 Artykuł 24 tego rozporządzenia, zatytułowany „Zatwierdzenie przedsiębiorstw lub zakładów”, stanowi w ust. 1:

„Podmioty zapewniają, aby kontrolowane przez nie przedsiębiorstwa lub zakłady były zatwierdzone przez właściwy organ, któremu podlega miejsce, w którym przedsiębiorstwa te lub zakłady wykonują jedną lub więcej z następujących czynności:

[...]

i) składowanie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego;

[...]”.

- 13 Zgodnie z art. 54 akapit pierwszy rozporządzenia nr 1069/2009

„Rozporządzenie [nr 1774/2002] traci moc ze skutkiem od dnia 4 marca 2011 r.”.

- 14 Artykuł 55 rozporządzenia nr 1069/2009, zatytułowany „Środek [Przepis] przejściowy”, ma następujące brzmienie:

„Przedsiębiorstwa, zakłady oraz użytkownicy zatwierdzone (zatwierdzeni) lub zarejestrowane (zarejestrowani) zgodnie z rozporządzeniem [nr 1774/2002] przed dniem 4 marca 2011 r. są uznane (uznani), zaleźnie od wymogów, za zatwierdzone(-ych) lub zarejestrowane(-ych) zgodnie z niniejszym rozporządzeniem”.

Prawo niemieckie

- 15 Paragraf 1 Tierische-Nebenprodukte-Beseitigungsgesetz (ustawy o usuwaniu produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego) z dnia 25 stycznia 2004 r. (BGBl. 2004 I, s. 82), w brzmieniu mającym zastosowanie do okoliczności faktycznych w postępowaniu głównym (zwanej dalej „TierNebG”), stanowi:

„Niniejsza ustawa ma na celu wykonanie rozporządzenia [nr 1069/2009], jak również aktów prawnych Wspólnoty lub Unii Europejskiej mających bezpośrednie zastosowanie przyjętych na podstawie lub w wykonaniu tego rozporządzenia”.

- 16 Na mocy § 12 ust. 1 i 2 TierNebG:

„1. Przestrzeganie przepisów aktów prawnych o bezpośrednim zastosowaniu, o których mowa w § 1, przestrzeganie przepisów niniejszej ustawy i rozporządzeń wydanych na jej podstawie, jak również przestrzeganie nakazów egzekucyjnych wydanych zgodnie z aktami prawnymi o bezpośrednim zastosowaniu, o których mowa w § 1, niniejszą ustawą lub rozporządzeniem wydanych na jej podstawie jest poddane nadzorowi właściwego organu [...].

2. Właściwy organ może w każdym indywidualnym przypadku wydawać nakazy niezbędne do przestrzegania przepisów aktów prawnych mających bezpośrednie zastosowanie, o których mowa w § 1 niniejszej ustawy, jak również rozporządzeń wydanych na jej podstawie. Przepis ten ma zastosowanie również po rejestracji określonej w art. 23 rozporządzenia [nr 1069/2009] lub po zatwierdzeniu na podstawie art. 24 rozporządzenia [nr 1069/2009]”.

Postępowanie główne i pytanie prejudycjalne

- 17 W dniu 10 listopada 2004 r. A. uzyskała zatwierdzenie dla swojego zakładu przetwórstwa produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego kategorii 3, znajdującego się w mieście A, na podstawie art. 17 rozporządzenia nr 1774/2002, który nakładał na zakłady przetwórstwa kategorii 3 obowiązek uzyskania takiego zatwierdzenia.
- 18 W 2016 r., przy okazji kontroli przeprowadzonej w magazynie prowadzonym przez spółkę A. w mieście B, urzędnicy powiatu Jerichower Land stwierdzili, że pojemniki transportowe zawierające odpady tusz i pozostałości mięsa zwierzęcego należące do kategorii 3, o której mowa w art. 10 rozporządzenia nr 1069/2009, zostały umieszczone w naczepie wyposażonej w urządzenie chłodnicze. Zauważyli oni również, że niektóre tusze znajdują się w stanie rozkładu, że podłoga magazynu jest pokryta wyciekającymi z pojemników płynami zawierającymi czerwie oraz że na obrzeżach magazynu znajdują się odchody myszy i szczurów.
- 19 Urzędnicy powiatu Jerichower Land stwierdzili, że przewóz i składowanie materiału kategorii 3 odbywały się w następujący sposób. Najpierw pojemniki były odbierane od producentów i przewożone pięcioma pojazdami do magazynu znajdującego się w mieście A. Następnie w magazynie tym pojemniki były załadowywane bezpośrednio do naczepy chłodni bez przetwarzania ich zawartości. Pojemniki z reguły pozostawały w naczepie przez okres dwóch godzin, który jednak w niektórych szczególnych przypadkach mógł wynosić do ośmiu godzin. Po zebraniu wszystkich pojemników transportowych były one przewożone samochodem ciężarowym wyposażonym w naczepę chłodnię do zakładu przetwórczego prowadzonego przez A. w mieście H. Jeśli chodzi o nieszczelne pojemniki, były to w większości zwykłe pojemniki na odpady (240 litrów) i pojemniki na odpady zwane „Eurobox” (600 litrów).
- 20 Decyzją z dnia 4 stycznia 2017 r., wydaną na podstawie § 12 ust. 2 TierNebG, powiat Jerichower Land zakazał A. składowania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego w jej magazynie w mieście B ze względu na to, że spółka ta nie posiadała w tym celu zatwierdzenia w rozumieniu art. 24 ust. 1 lit. i) rozporządzenia nr 1069/2009.
- 21 Po bezskutecznym odwołaniu od tej decyzji A. wniosła skargę do Verwaltungsgericht (sądu administracyjnego, Niemcy). Sąd ten stwierdził nieważność wspomnianej decyzji ze względu na to, że krótkotrwałego przerwania operacji przewozu, podczas gdy przerwanie to nie jest związane z czynnością opróżniania lub zmianą pojemników, nie można uznać za składowanie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego w rozumieniu art. 24 ust. 1 lit. i) rozporządzenia nr 1069/2009.
- 22 Powiat Jerichower Land wniosł apelację od wyroku Verwaltungsgericht (sądu administracyjnego) do Oberverwaltungsgericht des Landes Sachsen-Anhalt (wyższego sądu administracyjnego kraju związkowego Saksonia-Anhalt, Niemcy), który jest sądem odsyłającym.

- 23 Zdaniem tego sądu rozstrzygnięcie sporu w postępowaniu głównym zależy od wykładni pojęcia „składowania”, o którym mowa w art. 24 ust. 1 lit. i) rozporządzenia nr 1069/2009, ponieważ decyzja z dnia 4 stycznia 2017 r., którą powiat ten zakazał spółce A. składowania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego w jej magazynie w mieście B, opierała się na okoliczności, że pojemniki zawierające produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego przewożone pojazdami ciężarowymi były przez kilka godzin składowane w tym magazynie.
- 24 W tym kontekście Oberverwaltungsgericht des Landes Sachsen-Anhalt (wyższy sąd administracyjny kraju związkowego Saksonia-Anhalt) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującym pytaniem prejudycjalnym:

„Czy art. 24 ust. 1 lit. i) rozporządzenia [nr 1069/2009] powinien być interpretowany w ten sposób, że pojęcie »składowania« obejmuje przerwę w przewozie, podczas której pojemniki z produktami ubocznymi pochodzenia zwierzęcego kategorii 3 zostają przeładowane do innego pojazdu i pozostają w nim odstawione na okres kilku – do ośmiu – godzin przed dalszym przewozem do zakładu przetwórczego, bez poddawania materiału przetworzeniu lub przeładowania go do innych pojemników?”.

W przedmiocie pytania prejudycjalnego

- 25 Poprzez swe jedyne pytanie prejudycjalnym Oberverwaltungsgericht des Landes Sachsen-Anhalt (wyższy sąd administracyjny kraju związkowego Saksonia-Anhalt) zmierza do ustalenia, czy art. 24 ust. 1 lit. i) rozporządzenia nr 1069/2009 należy interpretować w ten sposób, że zawarte w nim pojęcie „składowania” obejmuje trwającą od kilku do ośmiu godzin przerwę w operacji przewozu, podczas której pojemniki transportowe zawierające produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego kategorii 3 są przeładowywane do innego pojazdu transportowego, zanim zostaną przewiezione do zakładu przetwórstwa, nawet jeśli podczas tej przerwy owe produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego nie są przetwarzane lub przeładowywane do innych pojemników transportowych.
- 26 W tym względzie należy przypomnieć, że rozporządzenie nr 1069/2009 klasyfikuje produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego do trzech szczególnych kategorii (numery 1, 2 i 3) w zależności od poziomu zagrożenia, jakie stwarzają one dla zdrowia ludzi i zwierząt. W szczególności do kategorii 3 zalicza się materiał, który jest uznawany za prawodawcę Unii za stwarzający niewielkie zagrożenie, podczas gdy materiał kategorii 1 i 2 to materiał stwarzający poważne zagrożenie dla zdrowia ludzi i zwierząt, przy czym materiał kategorii 1 stwarza zagrożenie największe (zob. podobnie wyrok z dnia 2 września 2021 r., Toropet, C-836/19, EU:C:2021:668, pkt 41).
- 27 Artykuł 24 ust. 1 tego rozporządzenia, który nakłada na podmioty prowadzące przedsiębiorstwa lub zakłady wykonujące jedną z wymienionych w nim czynności, wśród których znajduje się w lit. i) składowanie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, obowiązek posiadania zatwierdzenia, nie ma zastosowania do czynności przewozu produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego (zob. podobnie wyrok z dnia 23 maja 2019 r., ReFood, C-634/17, EU:C:2019:443, pkt 42).
- 28 Zważywszy, że pozwana w postępowaniu głównym nie posiada takiego zatwierdzenia dla magazynu, który prowadzi w mieście B, pytanie zadane przez sąd odsyłający dotyczy kwestii, czy przerwę w operacji przewozu, rozpatrywaną w postępowaniu głównym, należy uznać za część tego

przewozu, w konsekwencji czego nie będzie ona podlegała obowiązkowi zatwierdzenia, czy też za objętą zakresem pojęcia „składowania” w rozumieniu art. 24 ust. 1 lit. i) rozporządzenia nr 1069/2009.

- 29 W tym względzie należy zauważyć, że rozporządzenie to nie definiuje tego pojęcia i że samo brzmienie art. 24 ust. 1 lit. i) tego rozporządzenia nie pozwala na jego jasną wykładnię.
- 30 Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Trybunału w celu dokonania wykładni przepisu prawa Unii należy brać pod uwagę nie tylko jego brzmienie, lecz także kontekst, w jakim został umieszczony, oraz cele regulacji, której część stanowi [wyrok z dnia 23 listopada 2021 r., IS (Niezgodność z prawem postanowienia odsyłającego), C-564/19, EU:C:2021:949, pkt 104 i przytoczone tam orzecznictwo].
- 31 Co się tyczy kontekstu, w jaki wpisuje się art. 24 rozporządzenia nr 1069/2009, należy zauważyć, że zgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 tego rozporządzenia do podmiotów wytwarzających produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego lub produkty pochodne objęte zakresem stosowania tego rozporządzenia należy zapewnić, aby te produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego były zgodne z przepisami tego rozporządzenia na wszystkich etapach gromadzenia, przewozu, manipulowania, obróbki, przekształcania, przetwarzania, składowania, wprowadzania do obrotu, rozprowadzania, stosowania lub usuwania tych produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego (zob. podobnie wyrok z dnia 2 września 2021 r., Toropet, C-836/19, EU:C:2021:668, pkt 55).
- 32 Ponadto należy podkreślić, że rozporządzenie nr 1069/2009, zgodnie z jego motywem 36, przewiduje główną odpowiedzialność podmiotów za zapewnienie przestrzegania wymogów tego rozporządzenia w celu ochrony zdrowia publicznego i zwierząt. W tym względzie podmioty te są zobowiązane do przestrzegania wymogów tego rozporządzenia mających zastosowanie do ich działalności podczas przetwarzania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego (zob. podobnie wyrok z dnia 2 września 2021 r., Toropet, C-836/19, EU:C:2021:668, pkt 56).
- 33 Ponadto art. 21 ust. 1 rozporządzenia nr 1069/2009 wymaga, aby podmioty przewoziły produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego „bez nieuzasadnionej zwłoki” w warunkach, które zapobiegają powstaniu zagrożenia dla zdrowia ludzi i zwierząt. Chociaż rozporządzenie to nie wyklucza co do zasady możliwości przerwy w przewozie, zakazuje ono nadmiernych opóźnień w przewozie.
- 34 W niniejszym przypadku, z zastrzeżeniem ustaleń, których powinien dokonać sąd odsyłający, z postanowienia odsyłającego wynika przede wszystkim, że czynności rozpatrywane w postępowaniu głównym mają miejsce w trakcie przerwy w operacji przewozie i że nie stanowią części przewozu drogowego pojazdem, lecz odbywają się w magazynie. Ponadto materiał kategorii 3 znajduje się regularnie w sposób zorganizowany i planowany w pomieszczeniach pozwanej w postępowaniu głównym, i to w wyniku jej świadomej decyzji, a nie z powodu nieprzewidzianej przerwy w procesie przewozu lub przerwy mającej na celu przestrzeganie przepisowego okresu odpoczynku kierowcy. Wreszcie okoliczności opisane w postanowieniu odsyłającym wskazują, że nie tylko składowanie w magazynie jest częste, ale również że pozwana w postępowaniu głównym nie wprowadziła procedur zapobiegających skażeniom i zapewniających regularne czyszczenie pomieszczeń, co może prowadzić do zagrożenia dla bezpieczeństwa łańcucha żywnościowego ludzi i zwierząt.
- 35 Co się tyczy głównych celów realizowanych przez przepisy dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego, z art. 1 i z motywów 2, 5, 6 i 11 rozporządzenia nr 1069/2009 wynika, że cele te polegają na odpowiedniej kontroli zagrożeń dla zdrowia ludzi i zwierząt, na zachowaniu

bezpieczeństwa łańcucha pokarmowego ludzi i zwierząt oraz na ustanowieniu spójnych i kompletnych ram przepisów sanitarnych, które będą proporcjonalne do zagrożeń dla zdrowia związanych z manipulacją produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego przez podmioty na różnych etapach łańcucha, od ich gromadzenia do ich wykorzystania lub usuwania (zob. podobnie wyrok z dnia 2 września 2021 r., Toropet, C-836/19, EU:C:2021:668, pkt 52).

- 36 Wynika z tego, że zamiarem prawodawcy Unii było kontrolowanie w sposób odpowiedni i proporcjonalny zagrożeń dla zdrowia ludzi i zwierząt w trakcie całego wykorzystywania produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego (zob. podobnie wyrok z dnia 2 września 2021 r., Toropet, C-836/19, EU:C:2021:668, pkt 53).
- 37 Należy zatem uznać, że pojęcie „składowania” w rozumieniu art. 24 ust. 1 lit. i) rozporządzenia nr 1069/2009 obejmuje przerwę w przewozie produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i ich przeładunek do innego pojazdu transportowego, a także ich ewentualny rozładunek w celu czasowego składowania, aby następnie zostały przetransportowane do innych zakładów w celu ich późniejszego przetworzenia. Wynika z tego, że podmiot prowadzący magazyn, w którym przeprowadzane są takie czynności, powinien posiadać zatwierdzenie na podstawie art. 24 tego rozporządzenia.
- 38 W konsekwencji na pytanie prejudycjalne należy odpowiedzieć, że art. 24 ust. 1 lit. i) rozporządzenia nr 1069/2009 należy interpretować w ten sposób, iż zawarte w nim pojęcie „składowania” obejmuje trwającą od kilku do ośmiu godzin przerwę w operacji przewozu, podczas której pojemniki transportowe zawierające produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego kategorii 3 są przeładowywane do innego pojazdu transportowego, zanim zostaną przewiezione do zakładu przetwórstwa, nawet jeśli podczas tej przerwy owe produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego nie są przetwarzane lub przeładowywane do innych pojemników transportowych.

W przedmiocie kosztów

- 39 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (siódma izba) orzeka, co następuje:

Artykuł 24 ust. 1 lit. i) rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 1069/2009 z dnia 21 października 2009 r. określającego przepisy sanitarne dotyczące produktów ubocznych pochodzenia zwierzęcego i produktów pochodnych nieprzeznaczonych do spożycia przez ludzi i uchylającego rozporządzenie (WE) nr 1774/2002 (rozporządzenia o produktach ubocznych pochodzenia zwierzęcego)

należy interpretować w ten sposób, że

zawarte w nim pojęcie „składowania” obejmuje trwającą od kilku do ośmiu godzin przerwę w operacji przewozu, podczas której pojemniki transportowe zawierające produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego kategorii 3 są przeładowywane do innego pojazdu transportowego, zanim zostaną przewiezione do zakładu przetwórstwa, nawet jeśli podczas

tej przerwy owe produkty uboczne pochodzenia zwierzęcego nie są przetwarzane lub przeładowywane do innych pojemników transportowych.

Podpisy